מעילאי נמי. כי סחיף להו על גבי בשר איכא קרמא מפסיק שאין חלב שאין לו קרום דק מלמעלה: **ממשמשא.** מגיי"ר: **מפתח.** לשון פתות אותה פתים (ויקרא ג): **לכב.** לכתוב שידע לחתום שמו אילו יש בדין לו לעדות: **שחיטה.** לאמן ידו לכך אפילו שבקי בהלכותיה:

קשר של תפילין. יש בו אומנות שעשוי כמו אות דל"ת שיהא נראה בה שדי השי"ן חקוקה בקמטי התפר כעין שי"ן ורצועה קטנה כפולה [1]ותליה כעין יו"ד והקשר עשוי כעין ד': **הני שכיחן.** תפילין וציצית וברכת חתנים מצויין תדיר הלכך הכל בקיאין בהם ואין צריכין לימוד שמעצמו יהיה בקי בהם: **שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור.** בפרק השוחט תנן לכולהו שהייה (לקמן לב.) אם שהה כדי שחיטת בהמה כו'. [2] שחט והתיז הראש בצד אחת שלא הוליך והביא היינו דרסה. [3] שחט הוושט ופסק [4]הגרגרת הרי עיקור. [5] או שהחליד את הסכין הוי חלדה כחולדה זו התחובה בחורין. [6] השוחט מתוך הטבעת הוי הגרמה והתם [יח.] מפרש לה ואזיל ולשון הגרמה שמכריע ידו לצאת חוץ ממקום הכשר שחיטה וכמו היה שוקל עין בעין ונתן לו גירומיו [7]וגבי הכרעה בצבא בתרא (דף פח:): **כולהו** [8]**תנן.** במתניתין פרק השוחט [9] שבהמה מתנבלת בהן וכיון שאין בקי בהן פשיטא דאסור לאכול וכי שמואל דאמורא הוא מתני' אתא לאשמועינן שכבר המשנה שנויה ועומדת: **ולא ידע.** אינו יודע שאסור לעשות כן ומאכילה לנו: **אם שהה כדי ביקור.** והוא שיעור שהייה: **לאו כדי ביקור סימנין.** אלמא יש בהן תורת ביקור: **כדי ביקור חכם.** לבדוק הסכין שהטבח צריך להראות הסכין לחכם העיר מפני כבוד החכם כדאמרינן לקמן (דף י:) אע"ג שהטבח בקי בהלכות בדיקה: **אם כן נפיק דבריך לשיעורים.** פעמים שהחכם רחוק מהטבח פעמים שהוא קרוב: **טבח חכם.** שהשוחט תלמיד חכם ואין מופלא בעיר ממנו כלומר לא תלוי השיעור אלא בשהיית בדיקת סכין לחודיה: **לא בדק.** בסימנים [10] מאי: טרפה שחוטה אינה מטמאה כדאמרי' בהעור והרוטב (לקמן קכח:) מן הבהמה [11] מקלת בהמה מטמאה ומקלתה אינה מטמאה ואיזו זו טרפה שנחטה: **נבלה.** דלאו בחזקת שחוטה ממזקינן לה כדרך הוגא [12]בפירקין: **בהמה בחייה בחזקת איסור.** שהרי אסורה משום אבר מן החי הלכך אם עולד ספק בשחיטה ובאת להעמידה על חזקתה שהרי בכל [13]דבר אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיה מתחלה שאין יכול להוציאה ממנה על ידי ספק נמצאת אומר שבהמה זו אסורה שהרי בחזקת איסור היתה מתחלה ומספק אתה בא להתירה שמא נשחטה כראוי אל תתירנה מספק עד שיודע לך שנשחטה כראוי: **נשחטה הרי היא בחזקת היתר** [14] **עד שיודע לך בבהמה נטרפה.** ולקמן מפרש מאי נפקא מינה. ובריש דמילתיה קמיפלגי דהשתא עולד לנו ספק בשחיטה שמא לא נשחט הרוג: **מר סבר בחזקת איסור.** הראשון עומדת שלא היתה שחוטה וכיון דבחזקת שאינה שחוטה [15]מוקמית לה הרי מתה ומטמאה: **ומר סבר בחזקת איסור אמרינן.** ולאכילה הוא [16]שנאסרה קודם שחיטה: **לא אמרינן.** שהרי בשר מן החי אינה מטמאה: **וגימא נשחטה הוסרה.** דלשון חזקה לא שייך אלא בדבר ספק דגימא העמד דבר על חזקתו: **דאע"ג דאתיליד בה ריעותא.** שעולד בה ספק טריפות ספק קודם שחיטה היה בה ויש לתלותו בלאחר שחיטה מוקמינן לה אחזקת היתר דסתם בהמה אינה טרפה ותלינן בלאחר שחיטה וכשרה: **נטל הא ליתנהו.** ולא חזינן בהו שום ריעותא ומאי ספקא איכא: **מי חיישינן שמא במקום נקב.** שהיה בו תחלה אתרמי ליה השתא שהכניס בו שיניו וטרפה דנקבו הדקין אחד משמונה עשר טרפות הוא [לקמן מב.]: **מנקי.** לשון נקביס קרו"ט בלע"ז: שמא

ואידך הני שכיחן. כדאמר (ב"מ דף כט:) תפילין בי בר חבו משכח שכיחי מכאן מדקדק רבינו תם דאין צריך לקשור בכל יום תפילין כשמניחן ברבינו אליהו היה מצריך לקושרן מדקאמר בהקומץ רבה (מנחות לה: ע"פ בתוס' ד"ה משעת) תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחה ועד שעת קשירה ולרבינו תם נראה דההיא קשירה היינו הידוק שמהדקן סביב ראשו כמו (נדה דף כו:) שליא קשורה בו וכמו (ע"ז דף ה.) קשורה בו כבלב דאי קשירה ממש וכי בכל יום יצא אצל בר חבו ועוד דברים המונח תפילין (עירובין דף צ:. ופס) משמע דאסור לקשור קשר של תפילין בשבת משום דהוי קשר של קיימא דקאמרינן ישנות מכניסן זוג זוג אבל חדשות לא ומפרש בגמרא דחדשות קרי שאינן מקושרות ואם היה עשוי לקשור ולהתיר בכל יום א"כ לא הוי קשר של קיימא:

כולהו תנינהו. פירש בקונטרס עקור דתנן שחט את הושט ופסק את הגרגרת ותימה דאין זה שייך להלכות שחיטה דזה פסול מפני שלא שחטו ולא דמי לשאר הלכות שחיטה ויש לומר דאיירי ששחט בסכין פגומה או במגל וזה נקרא פסק את הגרגרת ופסולה הוי משום דאין שוחטין אלא חונקין כדתנן בפירקין (לקמן דף טו:) חוץ מן המגל והמגירה כו' ובהלכות גדולות פירש עקור שנעקר הסימן [1] ושחט חוץ ממקומו ותימה דמה ענין זה להלכות שחיטה והלא לא עשה כלום אלא שהסימן נשמט מאליו ואפילו [2] שחטו בסכין תיפוק ליה מטעם הגרמה ויש לומר דאיירי כשנשמט הסימן ואחר כך שחטו וכולהו תנינהו דקאמר היינו מדתנן בפרק כסוי הדם (לקמן דף פה.) הנוחר והמעקר פטור מלכסות ואם תאמר פשיטא דלא מהניא ביה שחיטה שכבר נטרף ויש לומר לדברי הלכות גדולות לאו טרפה היא אלא שכן הלכה למשה מסיני דאין שחיטה מועלת בסימן שמוט הנשמט חוץ למקום חיבורו בין בושט בין בקנה ואפילו עוף שהכשרו בסימן אחד אם נשמט האחד אין שחיטה מועלת בשני ואם תאמר ולמה אינו מונה בהלכות שחיטה פסק הגרגרת בסכין פגומה כמו שמונה לפירוש הקונטרס ויש לומר דהתם אין כאן שחיטה שאינו אלא חונק ולפירוש הקונטרס ניחא שאינו מונה שמוטה דהלכות גדולות דהוי טרפה ששחטה ואין צריך להזכירו ומיהו לא הוי השתא עקור לפירוש הלכות גדולות מעין שאר הלכות שחיטה שהן בגוף השחיטה ועקור אינו בגוף השחיטה אלא ששוחט סימן שנעקר וגם קצת קשה לשון עוחר ומעקר משמע שאינו אלא מעקר הסימן ואין עושה שחיטה אחרת רק שמיתתו בעיקור כמו בנחירה ואינו כן שבכך לא היה מת ומה שקשה מלקמן [3] לפירוש הקונטרס ומפרק אלו טרפות ולייסד הלכות גדולות אפרש כל אחד במקומו בעזרת השם יתברך: **כדי** ביקור **טבח חכם.** ואף על פי שיש סכין גדולה וסכין קטנה משערינן לכל בהמה בסכין שיש בה כמלא גואר וחוץ לגואר כמלא גואר: **ואסורה באכילה.** משום דרוב פעמים שוחט שפיר ובריא מדאורייתא לא החמירו לעשות נבלה: **אמר** ליה אין חוששין שמא במקום נקב נקב. ואפילו יש שם נקביס הרבה אלא במקום שיניו מסתברא דתלינן כולהו בזאב כי היכי דמכשרינן (לקמן מט.) היכא דממשמשא ידא דטבחא מפתת

מסורת הש"ס

[1] לקמן לב., [2] [לקמן לב.], [3] [לקמן לב.], [4] [לקמן לה: וש"נ], [5] ביצה כה., [6] [עיין תוס' יבמות ל: ד"ה אשה וע"ע תוספות ביצה כה. ד"ה בחזקת שהשיגו על פרש"י דהכא], [7] [לקמן מט.], [8] [תוספתא תרומות פ"ז ה"כ], [9] [דף ל:], [10] [דף לב.], [11] [שם], [12] [דף יח.], [13] [לקמן ל: לב. יח.], [14] [ויקרא יח], [15] נ"ל ונאמט. ר"מ, [16] נ"ל שמטו. ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר רב הונא בהמה: (ב) תוס' ד"ה טולהו וכו' ומה שקשה מלקמן דף כ לפי' הקונט' ומפ' אלו טרפות דף מד וייסב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בעין משפט סי' נ"ב טוש"ע י"ד סי' ס' סעיף ג' וסי' כ"ג סעיף ס' וסעיף ב' וסי' כ"ד ס"ק וס"ז וסי"ב יעו"ש כל"ל:

לעזי רש"י

מגיי"ר. למשמש.
קרו"ט. חורים.

מוסף רש"י

בהמה בחייה בחזקת איסור. אבר מן החי, עומדת. ונפקא מינה שאם אירע פסק בשחיטתה נעמידנה על חזקתה ואסורה עד שיודע לך ברור שנשחטה כראוי, ומנשחטה כראוי הרי היא בחזקת היתר, דסתם בהמות אינן טרפות ואם נמצא בה נקב בריאה או בגני מעיס ויש לתלותו לאחר שחיטה ולהכשיר ובקודם שחיטה ולאסור, העמידנה על חזקתה שהיתה בה קודם שנמצא בה פסק זה ומותרת עד שיודע לך אמת שהיא טרפה (ביצה כה.).

שיטה מקובצת

[1] ורצועי קטנה כפולה תליה בה כעין יוד: [2] ופסק את הגרגרת היינו עיקור: [3] נותן לו גירומיו הכרעות בבבא בתרא: [4] כולהו תנינהו במתני' פ' השוחט: [5] לא בדק בסימנים לאחר שחיטה מאי: [6] כדרב הונא בפירושא דמילתיה הס"ד: [7] שהרי בכל ספק אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיה מתחלה שאינך יכול: [8] נשחטה הרי היא בחזקת היתר דרוב בהמות שנשחטו הרי הן בחזקת היתר ולקמן מפ' מאי נפקא מינה: [9] מוקמינן לה הרי היא מתה ומטמאה: [10] הוא שנאסרת קודם שחיטה: לא אמרינן שהרי בשר מן החי אינה מטמאה נ"ב שבס"י לא נמצא כל זה:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה יט:
ב [מיי' פ"ג מהלכות תפילין הלכה יג]:
נב ג ד מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה ג ב סמג עשין סג א] טוש"ע י"ד סימן ג סעיף ג [ב ג] וסימן כג סעיף ג:
נג ה מיי' פ"ג מהלכות שחיטה הלכה יב סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג:
נד ו מיי' שם הלכה יב:
נה ז מיי' שם הלכה יג טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג בהג"ה:
נו ח [מיי' שם פי"ג הלכה יג טוש"ע י"ד סימן לט סעיף ב]:
נז ט מיי' פ"ז מהלכות שחיטה הלכה יד סמג עשין סב טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג [וסימן לו סעי' ה וסי' כ סעי' ג]:
נח י מיי' פי"ב מהלכות רוצח הלכה ב סמג עשין עט (טוש"ע) [טור] י"ד סימן קנו:

רבינו גרשום

מעילאי נמי קרמא איכא ולא [1] יכול לומר ולא לסחוף: לא איידי דמשמש' וכו'. מיפרכת כלומר ששומטין אותה ולא שומטין קרמא תתאה: ואידך הני שכיחי כלומ' אלו אין צריך ללמוד דהני שכיחן שאנשים אחרים יודעין אית דא' כתב שחיטה ומילה שכיחי בכל עידנא: מאי קמ"ל כולהו תנהי. כלומר והא אמרינן לעיל בודק אם יודע לומר הלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו: אם שהה כדי ביקור כלומר דיבודק הסימנין כו' לא כדי ביקור חכם לא כדסברת כדי ביקור סימנים אלא שיבודק אותו סכין חכם: אם כן נתת דבריך לשיעורין. כלומר פעמים שהוא עומד בקרוב ופעמים ברחוק וזו היא שעורין: אלא כדי ביקור טבח חכם. טבח עצמו ששחט שהוא חכם: והשתא מתה היא. כלומר נבלה: ומר סבר בחזקת איסור קאמרינן ולא נבלה. ולימא נשחטה הותרה בחזקת היתר. הא קמ"ל דאע"ג דאיתיילידא בה ריעותא כדבעא מיניה ר' אבא [מרב הונא] משום דה בעיא צריך לומר בחזקת היתר עומדת עד שיודע במה נטרפה: נטל הא ליתנהי. כלומר מה אנו יודעין אם נקבן ואם לאו ומשום הכי [2] אמר בחזקת היתר עד שיודע כו'. חיישינן שמא במקום נקב נקב כלומר ואסור שטרפה היתה שנקובה היתה או דילמא דזאב עצמו עשה נקב זה ומותר. אמר ליה לא חיישינן שמא מעיקרא היתה נקובה ומותרת: המנקר. כלומר דאכל בתאנה: באבטיח כמו אבטיחין. חיישינן שמא במקום נקב של נחש

[1] אולי ל"ל ואמאי אמר דלא לסמוך. [2] נראה דל"ל ומשום הכי לא הוי סופרך לומר דבחזקת היתר עומדת.

מעילאי נמי קרמא איכא [1]איידי דממשמשא ידא דטבחא מפתת ואמר רב יהודה אמר רב תלמיד חכם צריך שילמוד ג' דברים כתב שחיטה ומילה ורב חנניא בר שלמיא משמיה דרב אמר [2]אף קשר של תפילין וברכת חתנים וציצית ואידך הני שכיחן ואמר רב יהודה אמר שמואל [3]כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואלו הן הלכות שחיטה שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מאי קמ"ל כולהו תנינהו לא צריכא ששחט לפנינו ב' וג' פעמים ושחט שפיר מהו דתימא מדאידך שחט שפיר האי נמי שחט שפיר קמ"ל כיון דלא גמר [4]זימנין דשהי ודרים ולא ידע ואמר רב יהודה אמר שמואל [5]הטבח צריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא [6]ר"ש אומר אם שהה כדי ביקור מאי לאו כדי ביקור סימנין א"ל אביי לא הכי [7]א"ר יוחנן כדי ביקור חכם א"כ [8]נתת דבריך לשיעורים אלא כדי ביקור טבח חכם לא בדק מאי ר' אליעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר בר' ינאי אמר טרפה ואסורה באכילה במתניתא תנא [9]נבלה ומטמאה במשא במאי קמיפלגי בדרב הונא [10]דאמר[11] (ח) [12]בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה [13]נשחטה הרי היא בחזקת היתר עד שיודע לך במה נטרפה מר סבר בחזקת איסור קיימא והשתא מתה היא ומר סבר בחזקת איסור אמרינן בחזקת טומאה לא אמרינן גופא אמר רב הונא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה ולימא נשחטה הותרה הא קמ"ל דאע"ג דאיתיליד בה ריעותא כדבעא מיניה רבי אבא מרב הונא בא זאב ונטל בני מעים מהו נטל הא ליתנהו אלא נקב בני מעים מהו נקב הא קא חזינן דהוא נקבינהו אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין מהו מי חיישי' שמא במקום נקב נקב או לא א"ל [14]אין חוששין שמא במקום נקב נקב איתיביה [15]ראה צפור המנקר בתאנה ועכבר המנקר באבטיחים חוששין

[1] אולי ל"ל ואמאי אמר דלא לסמוך. [2] נראה דל"ל ומשום הכי לא הוי סופרך לומר דבחזקת היתר עומדת.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי׳ פט״ו מהלכות אבות הטומאה הלכ׳ ח:

נט ב (מיי׳ פי״ב ופי״ג מהלכות רוצח סמג עשין מט טוש״ע י״ד סי׳ קנז סעיף א) [ל״ל מיי׳ פט״ו מהלכות אבות הטומאה הלכה ז]:

ס ג (מיי׳ פט״ו מהלכות אבות הטומאה הלכה ז) [ל״ל מיי׳ פ״ט מהלכות פרה הלכה טז]:

סא ד מיי׳ פ״ט מהלכות פרה הלכה טז:

רבינו גרשום

נקב צפור זה. וכך הכא חיישינן בבני מעין וטרפה: אמר ליה מי קא מדמית איסורא לסכנתא. כלומר בני מעיים [שזן] איסורא לנחש שזו סכנתא. מאי שנא ספק סכנתא לחומרא ספק איסורא לחומרא כלומר דהכא באיסורא אתה אומר לא חיישינן. הא ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו כו׳ כלומר כגון זב שהיה הולך ברשות הרבים ונפל מידו שום חפץ או מחט או שום דבר ונמצא אחר א) (אותו אמרינן לא נפל חפץ מזב אלא מאדם טהור נפל ספקו טהור. אלא ברשות היחיד נפל ספקו טמא דאמר מר מזב היה כו׳) וגמרינן לה מסוטה מה סוטה ברה״י. כלומר דהיא עצמה ב) מן יחיד היא וספקו טמא דמספק משקה לה ממים המארדים ומאותה שעה דקינה לה בעלה [ונסתרה] היתה טמאה לו אף כל טומאה ברשות היחיד ספקו טמא: מתיב. לזה שאמר לא שני בין איסורא לסכנתא וכו׳ [התם נמי] ועדיין לא יכול למילף מהכא משום דגמירי לה מסוטה מה סוטה בדבר שיש בו דעת לישאל (כלומר) וספיקא טמא אף כל דבר שיש בו דעת לישאל ספיקו טמא וחולדה אין בו דעת לישאל אי נגעא אי לא נגעא לפיכך ספיקו טהור. אבל בזאב הכא אין דינו כך [ולא שני] בין איסור לסכנתא: צלוחית שהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה. כלומר צלוחית של מי חטאת. או שירד טל בלילה ששאובין הן או נחש נגע בהן [מפני] שמקיאה בשעת שתייתה ונופל מפיה המשקה לתוך הכלי והוו להו מים שאובין ופוסלין ומנין ששאובין פוסלין דכתיב מים חיים אל כלי שתהא הווייתן בכלי (חוץ מן הנחש מפני שהוא שותה ואינו מקיא) רבן גמליאל אומר אף הנחש ששותה ומקיא ופוסל כשאר שרצים ואמר ריב״ל מה טעם

א) אולי צ״ל ומצא אח״כ תפץ ברה״ר אמרינן דלא נפל זה החפץ מהזב אלא מאדם טהור וספיקו טהור אבל אם ברה״י נפל ספיקו טמא דאמרינן דמזב הוא. ב) אולי צ״ל דהיא עצמה נסתרה עם הבועל והוי ברה״י.

חגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה התם וכו׳ ל׳ מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם שנישס: (ב) ד״ה אם יכולה וכו׳ אלא כשיתה היינו משקין דמיפסלי משום משקה:

מוסף רש״י

הלכתא גמירי לה מסוטה. לטוהר, הכל איסור ספק טומאה מהתם נלשון טומאה, ונסתרה והיא נטמאה, מגיד לך הכתוב שעל הספק אסור, מכאן אתה דן לשרץ לטמא מספק (ע״ז לז:). **מה סוטה ברה״י.** שהרי אין סתירה ברה״ר, אף טומאת ספק בארץ ברה״ר אינה אלא ברה״י (שם וכעי״ז סוטה כח:).

מסורת הש״ס

א) [טהרות פ״ד מי״א], ב) [ע״ז לז:], ג) [טהרות פ״ד מ״ב עדיות פ״ב מ״ז], ד) פרה פרק י״א [מ״א ע״ש שזהו שבכאן בריית״א היא וע״ע תוס׳ דהכא ד״ה לו שירד בה], ה) [במדבר כו], ו) [ל״ל אלא], ז) [במדבר יט], ח) [ל״ל מלקת רבן גמליאל אומר אף הנחש מפני שהיא מקיאה], ט) [בס״ש מה״ז], י) עיין ר״מ בזה הדיבור, כ) [וע״ע תוס׳ חגיגה כב. ד״ה שפופרת ויומא ב. ד״ה שכל ותוספות סוכה לז. ד״ה נפל], ל) [ועיין תוס׳ פסחים י: ד״ה שאינו], מ) [ל״ל הרמאסון], נ) [פ״ט דפרה ה״ד], ס) [וע״ע תוס׳ פסחים יח. ד״ה בטלו ותוספות גיטין פו: ד״ה כלן], ע) שם איתא מלקת, פ) [פי״ל מ״ח],

שיטה מקובצת

א) משום סכנת נפשות אם היה במקום מגולה. הס״ד: ב) ונסתרה כתב קרא ונטמאה: ג) וקשה לפי׳ זה וכי מה מלאכה שייכא בשתיה ונראה לפרש דאי קודם: ד) אי נמי פסולה בהזאה אחת קאמר כמו וכו׳. נ״ב לשון הרא״ש ז״ל כי ההיא דחולדה דמודה בה ר׳ אליעזר: ה) טעמא דר׳ יהושע דאמר דאף במים מקודשין לא פסל כשיטה כמו שאמר ר׳ אליעזר אלא כשישתה משום משקה פיו:

התם הלכתא גמירי לה מסוטה. תימה דמשמע הכא דהא דמטהרין ספק טומאה ברה״ר מסוטה גמרינן לה [י] וקשה דבפרק ב׳ נזירים (נזיר נז. ושם) תנן אמר להם אחד ראיתי ג׳ מכם שנטמא [א] שניהם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ופריך בגמרא הני ב׳ נזירים והך דקאי גבייהו הרי תלתא והוה ליה ספק טומאה ברה״ר וספקו טהור ולא היה להם להביא כלל קרבן טומאה אלא קרבן טהרה ומשני באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם ואכתי מאי תירץ דהשתא הוה ליה ספק טומאה ברה״י והוה ליה ודאי טמא כדמוכח בריש נדה (דף ב: ושם) גבי מקוה שנמדד ונמצא חסר דקאמר ר׳ שמעון ברה״י תולין ופריך הש״ס ואי מסוטה גמרינן לה אמאי תולין ואם כן תרוייהו ליתי קרבן טומאה ולא קרבן טהרה כמו מעיקרא דס״ד דהוי רה״ר דפריך לייתי קרבן טהרה אלא ודאי היינו טעמא דלא מייתו קרבן טומאה גרידא כי הוי רה״י משום דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות כמו סוטה וזה ודאי אלא נטמאו שניהם אבל מעיקרא דס״ד דהוי רה״ר ניחא דמייתו שניהם קרבן טהרה אע״ג שודאי האחד מהן נטמא דלאו מסוטה גמרינן להו אלא מטהרין להו מכח דמוקמינן כל חד וחד בחזקת טהרה וי״ל דמסוטה גמרינן לטהר ברה״ר היכא דליכא חזקה לטהרה כי ההיא דמקוה שנמדד ונמצא חסר דליכא חזקה לטהרה דאי משום העמד טמא על חזקתו ומטהר ר׳ שמעון ברה״ר משום דגמרינן מסוטה והשתא דבעי למימר דלא מוקמינן באיסור אחזקתיה כמו בסכנתא אפילו היכא דליכא חזקה ילפינן מסוטה והיכא דלא אפשר למילף מסוטה כי ההיא דשני נזירים (דף נז.) לא נטהר מספק מכח חזקה וההיא פרכא דהתם הוי לפי המסקנא דהכא דאזלינן בתר חזקה וכן דבר שאין בו דעת לישאל דהוי ילפינן מסוטה היינו היכא דליכא חזקה כי ההיא (טהרות פ״ג מ״ח) דתיבוק שנמצא בלא העיסה דמטהר רבי מאיר משום דאין בו דעת לישאל מטעם קמוך מיעוטא לחזקה והויא ליה פלגא ופלגא כדאמרינן ביבמות (דף קיט:) ואם תאמר ומסוטה היכי מצי למילף והא סוטה אית לה חזקה טהרה וי״ל כיון דקינא לה ונסתרה יש רגלים לדבר ואתרע לה חזקתה ואם תאמר כל ספק טומאה ברה״י מנא לן דטמא היכא דליכא חזקת טהרה אי מסוטה הא אתרע לה חזקה וי״ל דגמרינן שפיר מסוטה דעשאה הכתוב כודאי ולא מוקמינן לה אחזקתיה דאע״ג דאתרע לה חזקתה מ״מ אי מוקמינן לה אחזקתה לא היה לה להיות ודאי טמאה והא דקאמרינן בפרק כשם (סוטה כט. ושם) דאיצטריך סוטה לטהר ברה״ר דאי מדרב גידל ה״א דבר שיש בו דעת לישאל אפילו ברה״ר ספקו טמא ה״מ למימר דאיצטריך לטומאה ברה״י אפילו היכא דליכא חזקה דטהרה דאי מדרב גידל דילמא היינו היכא דליכא חזקה דטהרה: **טמאה שאני אומר כו׳.** פירוש גם הצלוחית דאע״ג שכל מעשה פרה בכלי גלגים כלי אבנים כלי אדמה כדאיתא בריש יומא (דף ג.) ובריש פרק הישן (סוכה כא.) היינו קודם שריפת הפרה כדתנן במסכת פרה (פ״ג מ״ו ב) ז׳ ימים קודם שריפת הפרה היו מביאין כו׳ לפי שכל מעשיה בכלי גלגים כלי אבנים כלי אדמה אבל לאחר שריפת הפרה היו מקדשים בכל הכלים כדתנן במסכת פרה פרק המביא כלי חרס (מ״ה) בכל מקדשין ואפילו בכלי גלגים כלי אבנים כלי אדמה משמע דכ״ש בשאר כלים והנך איצטריך סד״א לאו כלים ניהו כדאמרינן בפ״ק דשבת (דף טז:) [ד]: **שאני אומר אדם וכו׳.** ומ״ת דהכא תלינן באדם טמא וכן בפ״ק דפסחים (דף י:) גבי קרדום שאבד בבית ואילו בפ״ק דנדה (דף ד.) גבי ככר הנתונה על גבי הדף תלינן באדם טהור ואומר ר״ת דהיינו טעמא דהכא ודפסחים משום דגזרו על ספק כלים הנמצאים אבל על ספק אוכלים לא גזרו ועוד י״ל דהתם נדה שמדף טמא מונח תחתיה ואי אפשר לכבר ליפול אלא אם כן נגע למדף טמא שייך לתלות באדם טהור שנטלה במתכוין שלא תטמא הכבר אבל אדם טמא למה היה נוטלה וכן בהתם דכסוי הדם (לקמן פו.) דרוב תינוקות מטפחין לפי מה שמפרש ר״ת מטפחין בעיסה ומיעוט אין מטפחין ותלינן באדם טהור שנתן לו לפי שהיה חושש שלא יטמא התינוק את העיסה [ה]: **אם** יכולה חולדה לשתות. פירוש בקונטרס בלשון [ו] (אחר) דכל המקיא פוסל הואיל והפרים מהן לשתות הרי נעשית בהן מלאכה ונפסלו וכשמקיאה פוסלת הראשונות וקשה [ז]לפירושו וכי מה מלאכה שייכא בשתייה ונראה לומר דאי קודם קידוש איירי מפסלי משום דלא הוי מים חיים אל כלי שיהא חיותן בכלי שלא יטמא כלי זה ויערה בכלי אחר קודם קידוש כדפירש בקונטרס בלשון אחר ואי אחר קידוש איירי ונקט טמאה משום כלי או כמו שאפרש אחר כך מיפסלי משום רוק שבפיהן המעורב במים וקסבר יש בילה והזאה צריכה שיעור ודלא כר׳ אליעזר דפרק התערובת (זבחים פ.) דאמר יזה שתי הזיות [ח]אי נמי פסולה בהזאה אחת קאמר כמו לר׳ אליעזר דר׳ אליעזר נמי איירי בה שהוא מוסיף אף העכבר ה״נ מפרש בתוספתא [ט]דטעמא דר׳ יהושע דאמר במים מקודשין לא פסל כשיטה כמו שאמר ר׳ אליעזר אלא כשישתה [כ] ומפסלי משום משקה פיו המעורב במים ולכך אם גירגר כשר היינו ששופך המים תוך גרונו שאין שם משקה פיו והשתא הוי דומיא דירד בה טל בלילה דמפסלי מטעם תערובת [מ]: **אן** נחש לדברי ר״ג. משנה היא במסכת פרה (פ״ט מ״ג) כל השרצים אין פוסלין במי חטאת חוץ מן החולדה מפני שהיא [נ] מקיאה ר״ג אומר אף הנחש מפני שהוא מקיא ר״א אומר אף העכבר והא דלא תנא הכא אף העכבר לדברי ר״א משום דר׳ אליעזר שמותי הוא: **אן** שירד בה טל בלילה פסולה. ברייתא היא זו דבמשנה במסכת פרה [ס] בריש נמי קתני פסולה ותימה שלא הביא כאן המשנה ושמא ניחא ליה להביא הברייתא שמפורש בה שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ובמשנה אינו כן ואע״ג דבמשנה תני בריש נמי פסולה ובברייתא קתני בריש טמאה משום דאיכא למ״ד בפרק דם חטאת (זבחים לג.) מי חטאת שנטמאו מטהרין אי נמי לפי שהפסול בא מחמת טומאה קתני בריש טמאה ועוד משום דגם הצלוחית עצמה טמאה כיון דתלינן באדם טמא אבל בסיפא הצלוחית טהורה ועוד יש חילוק בין מי חטאת שנטמאו למי חטאת שנפסלו כדתנן במסכת פרה פרק תשיעי (מ״ח): ושתה

חוששין שמא במקום נקב נקב אמר ליה מי קא מדמית איסורא לסכנתא סכנה שאני א״ל רבא מאי שנא ספק סכנתא לחומרא ספק איסורא נמי לחומרא א״ל אביי ולא שאני בין איסורא לסכנתא והא אילו [א]ספק טומאה ברה״ר ספיקו טהור ואילו ספק מים מגולין אסורין א״ל התם [ב]הלכתא גמירי לה מסוטה מה סוטה ברה״י אף טומאה ברה״י מתיב רב שימי [ג]בשרץ בפי חולדה וחולדה מהלכת על גבי כברות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור ואילו ספק מים מגולין אסורין התם נמי הלכתא גמירי לה מסוטה מה סוטה דבר שיש בה דעת לישאל אף הכא נמי דבר שיש בו דעת לישאל אמר רב אשי ת״ש [ד]צלוחית שהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה טמאה שאני אומר אדם טמא נכנס לשם וכיסה הניחה מכוסה ובא ומצאה מגולה אם יכולה חולדה לשתות ממנה או נחש לדברי רבן גמליאל [ה]או שירד בה טל בלילה פסולה ואמר רבי יהושע בן לוי מה טעם מפני

שמא במקום נקב. של נחש נקב ואסור משום סכנת נפשות [ו]: **ספק טומאה ברה״ר ספקו טהור.** כדמפרש לקמן: **ספק מים מגולין.** מים שנשארו מגולין בלילה ספק שמא מהן נחש ספק לא שתה וקיימא לן דאסירי: **הלכתא גמירי לה מסוטה.** דברה״ר ספקו טהור וגזרת הכתוב הוא דהא ברה״י לחומרא אזלינן וכל ספק דאיסורא נמי לחומרא בעינן למיזל שמא יעבור: **מה סוטה.** שקינא לה בעלה אל תסתרי עם פלוני ונסתרה [ז]כתיב [ח] ונטמאה ב׳ פעמים אחד לבעל כו׳ שנאסרת עליו בסתירה זו עד שיבדקוה המים וכל סתירה אינה אלא ברה״י והתם הוא דאסר רחמנא מספיקא אבל ברה״ר שריא דלאו סתירה היא וטומאה מהתם גמרינן דטומאה קרייה רחמנא: **ארץ.** מת: **ספק נגע.** הארץ המת בתרומה: **ספקו טהור.** ואפילו ברה״י ואילו ספק גלוי אסור אלמא שאני איסורא מסכנתא: **שיש בה דעת לשאל.** אם נטמאה אם לאו ואסורה מן הספק ברה״י: **אף.** כל ספק טומאות המאורעות במי שיש בהן דעת לישאל כגון אדם שעבר אבל [ט] ארץ או נבלה ספק נגע ספק לא נגע ברה״י ספקו טמא אבל בכברות שאין בהן דעת לישאל לא: **צלוחית.** שמלאוה מים חיים למי חטאת ועדיין לא נתקדשו באפר דאם נתקדשו טמאה דקתני למאי אי לאיפסולי ליתני פסולה אי לטמויי אחריני בלאו הכי מי חטאת

מטמאין אפילו במשא: **טמאה.** ומטמאה אוכלין ומשקין וכ״ש דפסולה לקידוש דהא כל מעשיה במעלות טהרה הם לחטאת קרייה רחמנא [י]: **אם יכולה חולדה לשתות ממנה.** דתנן (פרה פ״ט מ״ג) כל השרצים אינן פוסלין במי חטאת חוץ מן החולדה מפני שהיא [כ] (מקיאה רבן גמליאל אומר אף הנחש) דכל המקיא פוסל דהואיל והפרישו מהן לשתות הרי נעשה בהן מלאכה ונפסלו וכשמקיאות פוסלות את הראשונות דמי חטאת נפסלו במלאכה אחרת [מ] דתלמודינן במסכת גיטין (דף נג.). ואית דתלי טעמא משום דמים חיים בעינן דכתיב (במדבר יט) מים חיים אל כלי שתהא חיותן בכלי שלא ימלא כלי זה ויערה בכלי אחר קודם קידוש זה שמעתי והגון הוא: **אם יכולה חולדה לשתות.** שאין תלוי בחור: **או נחש לדברי ר״ג.** שהוא אומר אף הנחש כחולדה: **או שירד בה טל בלילה.** דרך טל לירד בלילה: **פסולה.** דלאו מים חיים נינהו אבל בטומאה לא מספקינן לה ואינה מטמאה אחרינו: **ואמר רבי יהושע בן לוי מה טעם.** לא חיישינן שמא אדם טמא גילה אותה ותטמא אחרים: מפני

שמא. שאין תלוי בחור: **או נחש לדברי ר״ג.** שהוא אומר אף הנחש כחולדה: **או שירד בה טל בלילה.** דרך טל לירד בלילה: **פסולה.** דלאו מים חיים נינהו אבל בטומאה לא מספקינן לה ואינה מטמאה אחרינו: **ואמר רבי יהושע בן לוי מה טעם.** לא חיישינן שמא אדם טמא גילה אותה ותטמא אחרים: מפני

מפני שדרכן של שרצים לגלות ואין דרכן לכסות [6] (אי נמי טעמא דהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה מכוסה ובא ומצאה מגולה הא מצאה כמה שהניחה לא טומאה איכא ולא פסולה איכא) ואילו ספק מים מגולים אסורין ש"מ [א]חמירא סכנתא מאיסורא ש"מ [ב]תנן התם [ב]ג' משקין אסורין משום גלוי מים ויין וחלב כמה ישהו ויהיו אסורין כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וישתה [ג]וכמה מקום קרוב א"ר יצחק בריה דרב יהודה כדי שיצא מתחת אוזן כלי וישתה ישתה הא קא חזי ליה [ד]אלא ישתה ויחזור לחורו: [ג]איתמר השוחט בסכין ונמצאת פגומה אמר רב הונא אפילו שיבר בה עצמות כל היום פסולה חיישינן שמא בעור נפגמה ורב חסדא אמר כשרה שמא בעצם נפגמה בשלמא רב הונא כשמעתיה אלא רב חסדא מאי טעמא אמר לך עצם ודאי פוגם עור ספק פוגם ספק לא פוגם הוי ספק וודאי [ד]ואין ספק מוציא מידי ודאי מתיב רבא לסיועיה לרב הונא [ה]טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן והא הכא דודאי טבל ספק הוה עליה ספק לא הוה עליה וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי שאני התם [ד]דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל ה"נ העמד בהמה על חזקתה ואימר לא נשחטה הרי שחוטה לפניך ה"נ הרי טבל לפניך הא איתילידא ביה ריעותא ה"נ איתילידא בה ריעותא סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי מיתיבי [ה]שחט את הושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הושט פסולה [ה]שחט את הושט ונמצא הגרגרת שמוטה ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמרו [ו]כל ספק בשחיטה פסול כל ספק בשחיטה לאתויי מאי לאו [ז]לאתויי כה"ג לא לאתויי ספק שהה ספק דרס ומאי

מפני שדרכן של שרצים לגלות. ואע"ג דאדם נמי דרכו לגלות איכא למיתלי באדם טהור ובשרצים לטהר ובאדם טמא לטמא תלינן בתר רובא לטהר: **ואין דרכן לכסות.** הלכך רישא ליכא למיתלי בשרצים וטמאים וטהורים שכיחי וחייסינן לטמאים. אלמא במידי דאיסורא תלינן בתר רובא דשכיחי ואף על גב דלקולא. אי נמי טעמא דהניחה מגולה ומצאה מכוסה מכוסה ומצאה מגולה הא מצאה כמו שהניחה לא טומאה איכא ולא פסולה איכא ואילו ספק מים מגולין אסורין גרסינן ואע"ג דאיכא למימר אדם נכנס לשם שגילה אותה ושאר שרצים גילו אותה שאין בהן סכנה והוו להו נחשים מיעוטא תלינן בנחשים ואסירי אי נמי פשיטא ליה דהוא עצמו גילה אותה ושהה בגילוי כדי שיכול נחש לשתות מהן אמרינן לקמן דאסירי ואע"ג דמצאה כמו שהניחה: **ש"מ חמירא סכנתא מאיסורא ש"מ.** ואית דילפי להא דרב אשי דחמירא סכנתא מאיסורא מדקתני אם יכולה חולדה לשתות כו' פסולה ולא קתני טומאה דניחא ליה לתנא למיתלי בשרצים דשמעינן ממילא דאסורה משום סכנת נפשות ואע"ג דלגבי איסור קולא היא דלא מטמא ולא [ז]מיתלי באדם טמא ואע"ג דדרכו נמי לגלות משום דאי הוה קתני טומאה לא הוה שמעינן מיניה איסור סכנת נפשות ולא גרים ואילו ספק מים מגולין אסורין. וקשיא לי בגויה טובא חדא דהא לרבנן חולדה קתני ולא נחש ולר"ג גופיה אי חולדה אי נחש קתני ואם יכולה חולדה לשתות ולא נחש כגון שמונחת על דף גבוה קתני נמי פסולה ולא טומאה והכא אידעי ליה למיתני טומאה דמאי סכנת נפשות [ז]איכא דאקילו ביה גבי איסור טומאה ועוד בנחש נמי ליתני פסולה משום שרצים וטומאה משום אדם טמא ואשמועינן תרוייהו ויחוש נמי לאיסורא דהא רישא [ג]מאי למיתלי באדם טהור ובאדם טמא ותלינן באדם טמא לחומרא אלא לאו שמע מינה טעמא לאו משום סכנה הוא אלא משום דתלינן ברובא דשכיחא: **כמה ישהו.** המים בגלוין היכא דהוא עצמו הניחן מגולים: **הרחש.** הנחש. רחש תרגום של שרץ[ו]: **מפחת אוזן כלי.** חושבין שמא היה שם שרץ ושתה: **הא קא חזי ליה.** כיון שלא שהה [ז]לשם [ח] הנחש שיעור שיכול לחזור לחורו אלא כדי שיוכל לבא לשתות הא ודאי לא אתא דאי אתא הא קא חזי ליה[ח] בחזרתו תחת אוזן הכלי בקרקע: **השוחט בסכין ואח"כ נמצאת [ט]פגומה.** וידוע הוא שכששחט בדק קודם שחיטה [ז]והיה יפה אבל לא בדק אחר שחיטה מיד: **אפילו שבר בה עצמות.** בין שחיטה לבדיקה אחרונה דאיכא למיתלי בעצמות פסולה השחיטה: **שמא בעור.** [ח]השחיטה: **נפגמה.** ונמצא שלא נשחטו הסימנים אלא נקרעו שהפגם קורע [ט]וחבחת כתיב (דברים יב): **בעצם נפגמה.** באותו ששיבר בה: **כשמעתיה.** דאמר לעיל (דף ט.) בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה וזו טולד בה ספק בשחיטה: **כל היום כולו.** לאחר טבילה: **בהמה לא אתרעאי.** וכיון דלאו בגופה ממש אתיליד אלא בדבר אחר לא דמי לטבילה ולא אתי ספק דריעותא דסכין ומוציא אותו מידי שחיטה ודאית דודאי עצם פגם: **שחט את הושט.** בעוף שהכשרו בסימן אחד הוא לא חיישינן לעיקור דשני. והא דנקט שחיטה דושט ושמוטה בגרגרת הוא הדין דאפילו איכא נמי אלא משום דגרגרת עבידא לאשתמוטי והכי מיתוקמא בהשוחט (לקמן כח.): **נשמטה הגרגרת.** תחלה הרי נטרפה: **להאי גוונא.** שנולד בה ספק בסכין: ומאי

ויישתה הא קא חזי ליה. בירושלמי מתרץ כחוט השערה ושפיפון שמו ורשות נתנה לקרקע להבקע לפניו ולא נתנה רשות לכלי להבקע מפניו: **טבל** ועלה בו'. הך דהכא לא שייך לאתויי בפ' כל היל (נדה דף טו:) ובפרק כל הצלמים (ע"ז דף מא:) ובפ"ק דפסחים (דף ט.) דהתם נמי פריך ואין ספק מוציא מידי ודאי דשאני הכא דלאחומרא אתא ספק איסורא ומוציא מידי ודאי היתר והכא דמייתי התם לא שייך לאתויי הכא דהתם הוי משום דהוי ספק הרגיל: **עד** שיאמר ברי לי. הכא לא מפליג בין טבל סמוך לחפיפה לא טבל סמוך לחפיפה כדמפליג בפרק בתרא דנדה (דף סו:) דאמר רבא טבלה ועלתה ונמצאת עליה דבר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחזור לחוץ ולטבול ואם כו' ואומר ר"ת דהכא מיירי בנמצא בגוף והתם מיירי בנמצא בראש דחפיפה לא תקן עזרא אלא בראש כדאמרינן במרובה (ב"ק דף פב.) דאוריתא לעיוני דילמא מיקטר ומיקטר לא שייך אלא בראש ועוד נמי תנן [ז]נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק ובפ' בתרא דנדה (דף סו:) אמר דאשה לא תחוף אלא בחמין אבל בקריר לא משום דמשרו מזייה אבל בשאר הגוף שייך לומר לשון הדחה כדאמר התם רבה לעולם ילמוד אדם בתוך ביתו שתהא מדיחה קמטיה במים ומשמע נמי קמטים דוקא אבל לא שאר הגוף ואע"ג דאיכא למימר דנקט קמטים לרבותא דאע"ג דביאת מים לא בעיא ראוי לביאת מים בעינן ליכא למימר הכי מדלא נקט אפילו קמטיה משמע קמטים דוקא והא דאמר רב נחמן לחמותו דודי חסרת (נדה דף סח.) משמע דכל הגוף בעי חפיפה התם לאו משום חובה אלא משום שהיתה רגילה לרחוץ בחמין כמו שנוהגים גם עכשיו לרחוץ כל הגוף בחמין ועוד אומר רבינו תם דהכא מיירי לטהרות ובנדה איירי לבעלה שהחמירו לטהרות יותר מלבעלה כמו שמשמע בנדה בכמה מקומות ועוד יש להעמיד הך דשמעתין בכהנים דאין בהן חפיפה משום שטובלין תמיד כדמשמע בירושלמי בריש פסחים: **והא** הכא דודאי טבל. פירוש קרוב לודאי הוא דטבל שפיר כיון שנתעסק באותו המין אמ"כ: **סכין** אתרעאי בהמה לא אתרעאי. תימה דליכא לשנויי הכי אההיא דמקוה שנמדד ונמצא חסר דברים נדה (דף ג:) דקאמר התם דכל הטהרות שנעשו על גביו למפרע כולן טמאות משום דהא חסר לפניך והעמד טמא על חזקתו ולא אמרינן מקוה אתרעאי אדם לא אתרעאי והכא נמי נימא העמד בהמה על חזקתה ואימא לא נשחטה דהרי הסכין פגום לפניך וי"ל דשאני התם דאיכא למימר חסר ואתאי כדקאמר התם ועי"ל דהכא טעמא משום דעצם ודאי פוגם וכ"ת התם נמי ודאי טבל כדאמר הכא גבי טבל ועלה לא דמי דמה שנתעסק באותו המין אחר כך עושה אותו ודאי טבל דמסתמא מאותו מין שנתעסק בא אבל התם מה שייך לומר ודאי טבל הרי במקוה חסר טבל ואין זו טבילה והא דאמרינן בסמוך גבי רב יוסף דטרף עד תליסר חיותא [ז]איכא למימר דלא כרב חסדא דלרב חסדא אפילו בתרייתא כשרה לפי שקרוב לודאי דבעצם של מפרקת של בתרייתא אפגים לפי שברשעות רגיל להזהר שלא לדחוק את הסכין בכח במפרקת לפי שעדיין צריך לשחוט אחרות אבל באחרונה לא חיים ועי"ל דמה לי אתיליד ריעותא בסכין ומה לי אתיליד ריעותא בבהמה אלא על כרחך הכי קאמר סכין אתרעאי פירוש ואיכא ספיקי טובא שמא בעצם נפגמה ואפילו בעור נפגמה שמא לא נשחטו הסימנין כנגד הפגימה והוי כספק ספיקא והשתא פריך שפיר בתר הכי כל ספק לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג דמשמע שבא לרבות אפילו דבר שנוטה להתיר יותר מלאסור ומשני לא לאתויי ספק שהה ספק דרס ואף על גב דלא עביד דשהי ודרים דמסתמא שחט כדרך השוחטין ופריך מאי שנא כיון דתרוייהו קרובים לודאי להכשיר:

ודילמא

מסורת הש"ס

[6] [רש"ל מ"ז וע"ש], [2] תרומות פ"ח מ"ד לקמן מט:, [3] [לקמן מג:], [4] פסחים ט. ע"ז מא: נדה טו: [יומא יט: לח.], [5] לקמן כח. [מוספתא פ"ב ה"ח], [6] [בראשית ח], [7] [מיר מב.],

רבינו גרשום

מפני שדרכן של שרצים וכו'. והכא דתלינן בשרצים ולא תלינן באדם טמא דאי (נותן) הוי תלינן באדם טמא הוה להו תקנתא בהשקה כדאמרינן במס' פסחים השיקו ואחר כך הקדישן טהורים כלומר שמניחין הצלוחית במעין דצף על מים חיים ומיד הם טהורים אבל אי תלינן בשרצים לעולם לית להו תקנתא אלא ש"מ סכנתא חמירא מאיסורא. אלא ישתה ויחזור לחורו דלא ידעינן אם שתה אם לאו ואספק סכנתא לחזומרא: בשלמא רב הונא כשמעתיה כלומר רב הונא דאמר חיישינן בעור נפגמה ואסור הוא דאמר כשמעתיה דאמר בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך וכו' והלא נודע לך דאיפגים סכין וקא אתי ספק [ומוציא] מידי ודאי כלומר אף דודאי יש לנו לומר שעצמות עשה סכין פגום ועור ספק פוגם ספק לא פוגם אפ"ה אמרינן דמעור איפגים: ורב חסדא אמר לך עצם ודאי פגים כו' והוי ספק (והוי) וודאי (ועכשיו) ואין ספק מוציא מידי ודאי כלומר דבתר ודאי אזלינן: ונמצא עליו דבר חוצץ. כלומר (כמו) שהסופר הוא אומנותו נמצא (עליו כלומר) על בשרו מעט מדיו כו' והא הכא דקא אתי ספק מוציא מידי ודאי כלומר דלא עלתה טבילה עד שיאמר ברי לי: סכין איתרעאי [בהמה לא איתרעאי] כלומר דאיפגים ובהמה עצמה היתה שחוטה שפיר ומשום הכי אמרינן [6] הכא העמד טמא על חזקתו והכא אמרינן בבהמה בחזקת היתר עומדת: עד שיודע לך סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי ומשום הכי אמרינן בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה וכו': מיתיבי שחט וכו' נשמטה הגרגרת. כלומר דומפייד: לאו לאיתויי כי האי גוונא כלומר דנמצאת סכין פגומה לאחר שחיטה פסול וקשיא לרב חסדא דאמר כשרה [3] (מ"ט שמא בעצם נפגמה וכו' ומפני שאמר שמא משמע שספיקה כשרה) לא לאיתויי ספק שהה ספק דרס דפסול אלא רב חסדא עדיין הוא אומר דאין ספק מוציא מידי ודאי בסכין וכשרה:

[6] נראה דל"ל ומשו"ה אמרינן דבחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה אבל התם גבי טבילה אמרינן העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל. [3] נראה דר"ל דאף אם נימא דהכרייתא מייירי בנמצא פגום ולא שיבר בה עצמות דהוי ספק גמור מ"מ קשה לרב חסדא דסיון דרב חסדא אמר בנמצא משמע דבספק גמור ג"כ כשר דתלינן דבעצם המפרקת נפגמה.

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע י"ד סימן קטז סעיף ה בהג"ה]:

סב ב מיי' פי"ח מהלכות רוצח הלכה ז סמג עשין סט טוש"ע י"ד סימן קטז סעיף ח [וברב אלפס שם]:

ע"ז פרק שני דף שמ.]:

סג ג ד מיי' שם הלכה יא [וברב אלפס שם] [טור שם]:

סד ה מיי' פ"ג מהלכות מקוואות הלכה כג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן א] קלט סעיף י וע"ש בנקה הגולה:

סה ו מיי' שם הלכה כג:

סו ז מיי' פ"ג מהלכות שחיטה הלכה יד טו סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן כד סעיף טו:

סז ח מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף יז:

ט [ש"ע י"ד סימן כה סעיף ג בהג"ה]:

סח י מיי' שם הלכה יח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הא קא חזי וכו' נשם שיעור שיכול הנחש לחזור:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בעין משפט סי' ס"ד טוש"ע י"ד סי' י"א וסי' קצ"ו וע"ש בנקה הגולה ובש"ך ס"ק ט"ז כל"ל:

שיטה מקובצת

א] ולא למתלייה באדם טמא: **ב]** דמאי סכנת נפשות אשמעינן בה דאקיל לן גבי איסור טומאה: **ג]** דהא רישא איכא למיתלי: **ד]** כיון שלא שהה שיעור שיכול הנחש לחזור לחורו: **ה]** הא קחזי ליה האי בחזרתו: **ו]** פגומה ויודע הוא שכששחט. נ"ב נ"א ויודע השוחט שבדקה קודם וכו': **ז]** קודם שחיטה והיתה יפה: **ח]** שמא בעור הבהמה נפגמה ונמצא: **ט]** שהפגם קורע וקרא כתיב וזבחת והס"ד: **י]** עד תליסר חיותא איכא דאמרי דלא כרב חסדא: